روزنامه صبح ایران
امتیاز

فرانسه از نفت بی‌نیاز خواهد شد؟

برونو لو ماری، وزیر دارایی فرانسه گفت که ایجاد صنعت خودروهای برقی فرانسه برای عدم وابستگی این کشور از تولیدکنندگان نفت و صادرکنندگان بزرگ خودرو ضروری است. صنعت خودروی فرانسه بر اساس یک توافق راهبردی قصد دارد تا سال ۲۰۲۷ فروش خودروهای الکتریکی را چهار برابر کند و این زمانی است که رئیس جمهور چین سفری رسمی به این کشور را آغاز می کند. امانوئل ماکرون، رئیس جمهور فرانسه، هدفی را برای خودروسازان این کشور تعیین کرده است که تا پایان دهه دو میلیون خودروی برقی یا هیبریدی تولید کنند و این در شرایطی است که آنها با رقابت سخت تولیدکننده برتر چین مواجه هستند. طبق یک توافقنامه برنامه ریزی میان مدت جدید با دولت، این صنعت قرار است با هدف موقت فروش ۸۰۰ هزار خودروی برقی تا سال ۲۰۲۷ موافقت کند که از ۲۰۰ هزار دستگاه در سال ۲۰۲۲ افزایش یافته است. علاوه بر این، خودروسازان در نظر دارند فروش خودروهای سبک برقی را از ۱۶ هزار و ۵۰۰ دستگاه در سال ۲۰۲۲ به ۱۰۰ هزار دستگاه در سال افزایش دهند. برونو لو ماری، وزیر دارایی فرانسه گفت که ایجاد صنعت خودروهای برقی فرانسه برای عدم وابستگی این کشور از تولیدکنندگان نفت و صادرکنندگان بزرگ خودرو ضروری است. لوماری در یک کنفرانس خبری گفت انتخابی که باید انجام شود این است که آیا می‌خواهیم کشور تولیدکننده خودرو باشیم یا کشور مصرف‌کننده باشیم. ما انتخاب کرده‌ایم که یک کشور بزرگ تولیدکننده خودروهای الکتریکی باشیم.

ماجرای تحریف واقعیت در سوددهی پالایشگاه آبادان

پالایشگاهی که دولت قبل آماده بود به‌خاطر زیان‌ده بودنش به‌صورت رایگان واگذار شود، امروز و در دولت سیزدهم به سوددهی رسیده است؛ سودی که نه تنها جنبه اقتصادی برای کشور داشت بلکه دست ناترازی بنزین را هم گرفت و موجب شد ایام پرمصرف بدون مشکل سپری شود.

سیاست دولت سیزدهم در حوزه سوخت بر مدار افزایش ظرفیت تولید بنزین در پالایشگاه‌های موجود و نیز احداث یا بهره برداری از پالایشگاه‌های فراسرزمینی به همراه مدیریت مصرف سوخت چرخید و دولت با تدوین چند سناریو توانست کم‌کاری‌های گذشته را تا حد زیادی جبران کند.

به اعتقاد تحلیلگران، رویکرد دولت دوازدهم نسبت به ساخت پالایشگاه چندان مناسب نبود، شاید بتوان بخش عمده‌ای از شرایط ناترازی سوخت در کشور را به همان زمان نسبت داد، در آن زمان بیژن زنگنه، وزیر سابق نفت ساخت پالایشگاه را یک کار غیر اقتصادی و حتی کثیف قلمداد می‌کرد، هرچند آن موقع هم کارشناسان نسبت به ضرورت ساخت پالایشگاه هشدار داده بودند اما زنگنه اخیرا با تکرار همان ادبیات در نهمین کنگره راهبردی نفت و نیرو گفته است که: «بنده هیچ دلیل اقتصادی و فنی قابل قبول برای الزام ساخت پالایشگاه برای جلوگیری از صادرات نفت خام درنیافته ام، در ۵۰ سال اخیر هیچ کشوری در حوزه پالایشی و پتروشیمی سرمایه گذاری نکرده زیرا توجیه اقتصادی کم است».

این صحبت‌ها در واقعیت به گونه دیگری است؛ کشور چین نمونه نقض این تفکر است، این کشور با واردات ۱۱.۴ میلیون بشکه در روز نفت خام و پالایش بیش از ۱۷ میلیون بشکه در حوزه توسعه زنجیره ارزش نفت خام اقداماتی را انجام داده است و طی سال‌های ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۳ با سرمایه‌گذاری بیش از ۵۸ میلیارد دلاری برای ساخت پالایشگاه، حدود ۲.۴ میلیون بشکه در روز به ظرفیت پالایشی خود افزوده است و قصد دارد تا ۲۰۲۵ ظرفیت پالایشی خود را به ۲۰ میلیون بشکه در روز افزایش دهد.

همچنین در حال حاضر پنج پروژه بزرگ پایین دستی در خاورمیانه از جمله پالایشگاه جدید الزور، پالایشگاه‌های راس تنوره و ریاض آرامکو، پروژه انعطاف پذیری نفت ادنوک، برنامه مدرن سازی باپکو (BAPCO) و مجتمع پالایش و پتروشیمی دقم در جریان است.

پالایشگاهی که از زیان به سود رسید

این روزها اما با سوددهی پالایشگاه آبادان، پالایشگاهی که قصد داشتند آن را رایگان واگذار کنند، بار دیگر از رویکرد اشتباه قبلی پرده برداشته شد، آنطور که جواد اوجی روز گذشته در نشست هیأت دولت اعلام کرد که در سال ۱۳۹۴ وزیر نفت وقت با اعلام زیان‌ده بودن این پالایشگاه گفته بود، دولت حاضر است آن را رایگان واگذار کند، با اقداماتی که در دولت مردمی با تکیه بر توان سازندگان، متخصصان و پیمانکاران داخلی و به بهره‌برداری رساندن فاز دوم این پالایشگاه انجام شد، پالایشگاه آبادان امروز یکی از سود ده‌ترین واحدهای تولیدی است که سال گذشته ۱۲ همت سودآوری داشته است.

وی با اشاره به رسیدن تولید بنزین در این پالایشگاه از ۸ میلیون لیتر در روز در ابتدای دولت مردمی به ۱۵ میلیون لیتر، تولید گازوئیل از روزانه ۱۵ میلیون لیتر به ۱۹ میلیون لیتر و کسب رتبه نخست صادرات در بورس کالا و انرژی در سال گذشته گفت: تا ۲ ماه آینده واحد هیدروکراکر این پالایشگاه نیز به بهره‌برداری خواهد رسید و مابه‌ازای ارزی تولید گازوئیل یورو ۵ آن ۳ میلیون یورو دیگر افزایش خواهد یافت.

تلاش برای تحریف واقعیت

اما این صحبت‌ها ظاهرا چندان به مذاق سینه‌چاکان وزیر پیشین خوش نیامده و سعی کردند با اعلام برخی اخبار جعلی این موضوع را تحریف کنند اما واقعیت این است که سوددهی پالایشگاه آبادان در سال ۱۳۹۹ طبق صورت نهایی تأییده شده حسابرسی پالایشگاه مبلغ ۴۱۳ میلیارد تومان معادل ۴ دهم همت بوده که با احتساب نرخ تسعیر، حدود ۱۶ تا ۱۷ میلیون دلار می‌شود. بنابراین مدارک گمراه‌کننده منتشر شده در برخی پایگاه‌های خبری یا اکانت های شبکه های اجتماعی، پیش‌نویس اولیه بوده است.

براساس همین اسناد مالی، در سال ۱۳۹۸ مبلغ ۳.۹ همت ضرر متوجه پالایشگاه آبادان شده است که با توجه به نرخ تسعیر همان زمان (۴۲۰۰ تومان) مبلغی حدود ۹۳۰ میلیون دلار زیان را نشان می‌دهد. در سال ۱۴۰۰ و با روی کار آمدن دولت سیزدهم، سوددهی این مجتمع پالایشی به ۱۰.۶ همت معادل ۴۲۵ میلیون دلار رسیده است که نشان‌دهنده تحول در این پالایشگاه در دو سال اخیر بوده است.

این روند سوددهی همچنان ادامه داشت تا جایی که در سال ۱۴۰۲ به مبلغ ۱۲ همت به‌عنوان حداقل سود رسید که با احتساب نرخ تسعیر سال گذشته مبلغی معادل ۳۱۷ میلیون دلار سوددهی را نشان می‌دهد؛ بنابراین باید گفت بعضی اطلاعات منتشر شده کاملا خلاف واقعیت است و با حذف مستندات واقعی منتشر شده است. پروژه ملی و بزرگ فاز ۲ که از سال ۱۳۹۶ آغاز شده بود و قرار بود ظرف سه سال و نیم به بهره‌برداری برسد، پس از چهار سال و درحالی که تنها ۵۵ درصد پیشرفت فیزیکی داشت و سررسید اقساط منابع مالی آن فرارسیده بود، تحویل دولت سیزدهم شد. به همین دلیل به‌اجبار به دلیل سررسید شدن اقساط، در سال ۱۴۰۰ دو قسط اول و دوم از اصل منابع پرداخت شد که ضرر بزرگی به شمار می‌آمد.

دولت سیزدهم با عزم و جدیتی که برای تکمیل این پروژه نشان داد، در مدت‌زمانی کمتر از ۱۴ ماه این پروژه را با ثبت رکوردی بی‌نظیر به مرز ۹۰ درصد پیشرفت رساند و نخستین واحد ۲۱۰ هزار بشکه‌ای را در روز پایانی سال ۱۴۰۱ با حضور رئیس‌جمهوری به بهره‌برداری رسید که سبب تحولی بزرگ در پالایشگاه شد.

اخبار کوتاه

دست و دلبازی ۳۱ میلیارد دلاری آرامکو

آرامکو با وجود سود پایین‌تر، ۳۱ میلیارد دلار سود نقدی به دولت سعودی و سایر سرمایه‌گذاران پرداخت خواهد کرد.

بزرگ‌ترین صادرکننده نفت خام جهان، مجموع پرداخت شامل بخش ویژه را برای سه ماهه اول اعلام کرد. آرامکو اعلام کرد توزیع سود بین سرمایه‌گذاران و دولت عربستان در سال میلادی جاری، بیشتر از سال ۲۰۲۳ خواهد بود که به تامین مالی برخی از برنامه‌های هزینه کلان عربستان سعودی برای متنوع سازی اقتصاد کمک می‌کند.

پرداخت‌های سخاوتمندانه آرامکو برای عربستان سعودی، اهمیت فزاینده‌ای پیدا کرده، زیرا قیمت نفت کمتر از سطوحی است که برای متوازن کردن بودجه نیاز دارد. محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان سعودی در تلاش برای متحول کردن اقتصاد، سرمایه‌گذاری‌های پر هزینه‌ای مانند پروژه شهر آینده گرای نئوم، توسعه گردشگری و سهام در لیگ‌های ورزشی را دنبال می‌کند. ابرشرکت‌های بزرگ نفتی جهان مانند شِل هم تمرکز خود را بر پرداخت سود نقدی به سهامداران، حفظ کرده اند.

طبق گزارش بلومبرگ اکونومیکس، عربستان برای متوازن کردن بودجه، از جمله مخارج داخلی صندوق سرمایه دولتی خود، به نفت حدود ۱۰۸ دلار در هر بشکه نیاز دارد. نفت برنت در بازار لندن، روز سه شنبه، پایین ۸۴ دلار در هر بشکه معامله شد.

عربستان سعودی پیش از این، برخی از پروژه‌ها را که بخشی از برنامه تحول اقتصادی این کشور پس از سال ۲۰۳۰ هستند، به تعویق انداخته و بلندپروازی‌های خود را برای نئوم تعدیل کرده است. اقتصاد این کشور برای سه فصل متوالی، رشد منفی متوالی داشته، در حالی که بودجه به مدت ۶ فصل متوالی، کسری پیدا کرده است.

پرداخت کلان سود نقدی از سوی آرامکو، در حالی انجام می‌شود که عربستان سعودی طرحی را برای عرضه سهام این شرکت احیا کرده است که به جمع آوری میلیاردها دلار کمک می‌کند. اما سرمایه‌گذاران جهانی که برخی از آنها به انتظارات ارزش‌گذاری عربستان و سوددهی اندک در مقایسه با همتایان آرامکو در صنعت نفت را در جریان عرضه اولیه عمومی سهام این شرکت در سال ۲۰۱۹، اعتنایی نکردند، اقتصاد عربستان و سطح تولید نفت این کشور را زیر نظر خواهند داشت.

بر اساس گزارش بلومبرگ، عربستان سعودی، تلاش‌های اوپک و متحدانش برای محدود کردن تولید به منظور رفع مازاد عرضه و تقویت قیمت‌ها را هدایت کرده است. این گروه اول ژوئن گرد هم خواهند آمد تا تمدید محدودیت عرضه در نیمه دوم سال میلادی جاری را بررسی کنند.

اکثر تحلیلگران و معامله‌گران در نظرسنجی بلومبرگ، پیش‌بینی کردند این محدودیت‌ها ادامه پیدا کرده و احتمالا تا پایان سال ۲۰۲۴ تمدید می‌شود.

قیمت نفت در پی حملات رژیم صهیونیستی به غزه صعود کرد

قیمت نفت در معاملات روز سه شنبه در پی حملات رژیم صهیونیستی به رفح همزمان با ادامه مذاکرات آتش بس با حماس، صعود کرد.

بهای معاملات نفت برنت با ۲۳ سنت معادل ۰.۲۸ درصد افزایش، به ۸۳ دلار و ۵۶ سنت در هر بشکه رسید. بهای معاملات وست تگزاس اینترمدیت آمریکا با ۲۴ سنت معادل ۰.۳۱ درصد افزایش، به ۷۸ دلار و ۷۲ سنت در هر بشکه رسید.

ئیپ جون رونگ، استراتژیست بازار شرکت آی جی اظهار کرد: قیمت نفت در معاملات صبح روز جاری، صعودی گشوده شد و موانع در مذاکرات صلح میان رژیم صهیونیستی و حماس، باعث شد فعالان بازار، انتظار داشته باشند تنش‌های ژئوپلیتیکی برای مدت طولانی‌تری ادامه پیدا کنند. وی افزود: فعالان بازار منتظر انتشار گزارش هفتگی ذخایر نفت و سوخت آمریکا هستند.

تحلیلگران در نظرسنجی رویترز پیش بینی کردند ذخایر نفت و سوخت آمریکا در هفته گذشته، کاهش پیدا کرده است. طبق پیش‌بینی تحلیلگران، ذخایر نفت آمریکا در هفته منتهی به سوم مه، به میزان ۱.۲ میلیون بشکه کاهش پیدا کرده است.

قیمت نفت در معاملات روز دوشنبه با افزایش بسته شد و بخشی از کاهشی که هفته گذشته داشت، جبران کرد. هر دو شاخص هفته گذشته که سرمایه‌گذاران به هضم آمار اشتغال ضعیف آمریکا و ارزیابی زمان احتمالی کاهش نرخ بهره توسط فدرال رزرو پرداختند، هر دو شاخص، شدیدترین کاهش هفتگی را در سه ماه گذشته تجربه کردند و نفت برنت بیش از هفت درصد و وست تگزاس اینترمدیت، ۶.۸ درصد کاهش هفتگی را به ثبت رساندند.

حماس روز دوشنبه با پیشنهاد میانجی‌گران برای آتش‌بس در غزه موافقت کرد، اما رژیم صهیونیستی اعلام کرد این شرایط خواسته‌هایش را برآورده نمی‌کند و همزمان با برنامه‌ریزی برای ادامه مذاکرات بر سر توافق، حملات خود را در رفح ادامه داد. نیروهای اسرائیلی از هوا و زمین به رفح در بخش جنوبی غزه حمله کردند و به ساکنان دستور دادند بخش‌هایی از شهر را که پناهگاه بیش از یک میلیون آواره فلسطینی است، ترک کنند.

عدم توافق بین دو طرف در جنگ هفت ماهه، از قیمت نفت پشتیبانی کرده است زیرا سرمایه‌گذاران، نگران مختل شدن عرضه نفت خاورمیانه در صورت گسترش این درگیری هستند.

عربستان سعودی، قیمت فروش رسمی نفت خود به آسیا، شمال غربی اروپا و مدیترانه را در ژوئن، افزایش خواهد داد که منعکس کننده انتظارات برای تقاضای قوی در تابستان امسال است.

بر اساس گزارش رویترز، در این بین، دلار قوی‌تر، رشد قیمت نفت را محدود کرد زیرا نفت را برای دارندگان ارزهای دیگر، گران‌تر کرد. شاخص دلار آمریکا در برابر سبدی از شش ارز بزرگ، به ۱۰۵.۱۸ واحد صعود کرد.

گزارش

«امتیاز» در مورد تحول بودجه ۱۴۰۳ در حوزه کشاورزی و منابع طبیعی گزارش می‌دهد؛

بهترین روش برای رفع بحران کم آبی

■ نوروزی

امنیت غذایی یکی از ضرورت‌های مهم کشور است که از لحاظ استراتژیک اهمیت فوق العاده‌ای در تامین سلامتی مردم، اشتغالزایی، رونق اقتصادی و عدم وابستگی به کشورهای دیگر دارد. کشاورزی نیازمند تامین زیرساخت‌های بسیاری از جمله آب، خاک مساعد، هوای مطلوب، نیروی انسانی، ابزارآلات و... است تا محصولات کشاورزی مرغوب تولید و در اختیار مردم قرار گیرد.

از بین زیرساخت‌های کشاورزی، آب و خاک اهمیتی ویژه دارند و برای تامین و نگهداشت این دو باید تلاشی مضاعف داشت، طرح‌های آبخیزداری که طی سال‌های اخیر از سوی دستگاه‌های مرتبط با این دو حوزه انجام می‌گیرد از مناسب‌ترین روش‌های حفاظت از سفره‌های آب زیرزمینی و جلوگیری از فرسایش خاک هستند. با اجرای طرح‌های آبخیزداری منابع آب زیرزمینی که با خشکسالی‌های اخیر و بهره‌برداری بیش از حد از آب خشک شده بودند دوباره احیا می‌شود و فرسایش خاک را می‌کاهد؛ بنابراین ضروری است دستگاه‌های مرتبط با این امر از جمله وزارت جهاد کشاورزی و سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری در این زمینه اقدامات گسترده و مکمل داشته باشند تا ثمره اقدامات آنان در حوزه‌های مختلف مانند کشاورزی مشاهده شود.

نتایج انجام عملیات آبخیزداری بر کسی پوشیده نیست . اگر میان خسارات حاصل از عدم اجرای طرح های آبخیزداری از لحاظ اقتصادی با اجرای طرح های آبخیزداری مقایسه ای صورت گیرد، ملاحظه خواهد شد که خسارات وارده و هزینه های ناشی از عدم اجرای طرح های آبخیزداری بسیار زیادتر خواهد بود.

تحول بودجه‌ای در بخش کشاورزی؛ از طرح‌های آبرسانی تا آبخیزداری

بخش کشاورزی علاوه بر تأمین غذا، نقش مهمی در اقتصاد کشور دارد. توسعه این بخش می‌تواند منجر به ایجاد اشتغال، افزایش تولید و صادرات و ایجاد ارزش افزوده بیشتر شود اما در بودجه سال ۱۴۰۳ چه توجهی به آن شده است؟

توجه به بخش آب و کشاورزی از اهمیت بالای استراتژیک برای کشور برخوردار است، زیرا بخش کشاورزی اساسی‌ترین مولفه تأمین غذای جامعه است. تأمین منابع غذایی مورد نیاز جامعه باعث افزایش امنیت غذایی کشور می‌شود. از سوی دیگر تأمین منابع آب کافی برای کشاورزی و مصارف دیگر از جمله صنعتی و شهری اساسی است و به توسعه پایدار و پایداری کشور کمک می‌کند. بخش کشاورزی علاوه بر تأمین غذا، نقش مهمی در اقتصاد کشور دارد. توسعه این بخش می‌تواند منجر به ایجاد اشتغال، افزایش تولید و صادرات و ایجاد ارزش افزوده بیشتر شود.

طرح‌های جدید آبرسانی

در بودجه ۱۴۰۳ تعداد ۱۱ طرح مهم تامین آب و آبرسانی لحاظ شده است. از جمله اقداماتی که در راستای این تامین بودجه انجام می‌شود می‌توان به آبرسانی به شهرهای شیراز و خرامه، تأمین آب بیضاء و روستاها از خط دوم آبرسانی به شیراز از سد درودزن، تأمین آب شرب مشهد از رودخانه‌های مرزی یال شمالی هزار مسجد، آبرسانی به شهرها و روستاهای استان البرز، آبرسانی به برخی از شهرهای استان سمنان، خط انتقال آب به شهرستان‌های غرب استان تهران، آبرسانی از محدوده سرانی به شهرهای استان خراسان شمالی و... اشاره کرد.

از سوی دیگر، اعتبار طرح‌های تامین آب و آبرسانی به شهرها و روستا از ۱۲۸۸۰ میلیارد تومان به ۲۲۴۰۳ میلیارد تومان و اعتبار طرح‌های اجرای سدها و سازه‌های انتقال آب از ۶۰۳۳ میلیارد تومان به ۱۰۴۷۲ میلیارد تومان و از سوی دیگر، اعتبار طرح‌های حاکمیتی بخش آب (تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی، ساماندهی رودخانه‌ها، تجهیز نقاط مصرف به ابزار اندازه گیری جهت تحویل حجمی آب و طرح‌های مطالعات کمی و کیفی منابع آب) از ۱۴۵۸ میلیارد تومان به ۲۳۳۱ میلیارد تومان افزایش پیدا کرده است.

اهداف حوزه آب و آبفا در بودجه ۱۴۰۳

از جمله اهداف تخصیص بودجه به این حوزه، توجه به مواردی همچون افتتاح ۲۶ سد با ظرفیت آب تنظیمی ۱.۲ میلیارد متر مکعب در سال، آبگیری ۷ سد با حجم آب تنظیمی حدود ۱.۰۶ میلیارد متر مکعب در سال، بهره‌برداری از ۲۵ طرح آبرسانی با ظرفیت حدود ۶۶۲ میلیون متر مکعب در سال، احداث حدود ۲۱ هزار هکتار و آب اندازی حدود ۱۰۰هزار هکتار از شبکه اصلی آبیاری و زهکشی، پیگیری اجرای طرح احیاء و تعادل‌بخشی منابع آب زیرزمینی (صرفه‌جویی ۶۱۶ میلیون مترمکعب) و تجهیز ۲۵۰ نقطه به ابزار اندازه‌گیری جریان در آب‌های سطحی است.

همچنین از جمله اهداف دیگر نیز می‌توان به اصلاح و تعدیل ۵۱۰۰۰ پروانه‌های بهره‌برداری از چاههای مجاز و انسداد ۳۴۰۰۰ چاه غیرمجاز، خرید و نصب ۳۴۰۰۰ کنتور بر روی چاه‌های کشاورزی، افزایش جمعیت تحت پوشش خدمات فاضلاب به میزان ۵ درصد (درصد پوشش سال ۱۴۰۱ برابر ۵۴ درصد بوده است)، تقویت اعتبار طرح های فاضلاب در حال اجرای استان های ساحلی کشور و شهرهای دارای مشکلات بهداشتی و افتتاح ۳۱ تصفیه خانه فاضلاب در کشور به ظرفیت مجموع ۶۹۲ هزار مترمکعب درشبانه روز اشاره کرد.

تحول بودجه ۱۴۰۳ در حوزه کشاورزی و منابع طبیعی

با توجه به ضرورت توجه به تامین آب و کشاورزی، این اهمیت به صورت صحیح در بودجه ۱۴۰۳ منعکس شده و اقدامات تحولی بسیاری در این زمینه انجام شده است.

از جمله این موارد این است که به منظور افزایش تولید ۵.۵ میلیون تن محصولات کشاورزی، اعتبار طرح‌های حمایت از تولید محصولات زراعی، باغی و دام و طیور از ۵۸۹ میلیارد تومان به ۳۲۷۸ میلیارد تومان افزایش پیدا کرده است.همچنین برای حفاظت از منابع طبیعی کشور، اعتبار طرح‌های اجرای آبخیزداری و بیابانزدایی از ۱۵۹۳ میلیارد تومان به ۳۶۴۰ میلیارد تومان افزایش پیدا کرده است.

اقدام مهم دیگر این است که به منظور بهره‌وری از آب کشاورزی اعتبار طرح‌های توسعه زیر

ساخت‌های آب و خاک کشاورزی (سیستم‌های آبیاری نوین، شبکه‌های آبیاری و زهکشی ۳ و ۴) از ۳۴۱۳ میلیارد تومان به ۴۹۴۸ میلیارد تومان افزایش پیدا کرده است و همچنین تولید محصولات کشاورزی (زراعی و باغی و دامی و شیلات) به میزان ۵.۵ میلیون تن در سال ۱۴۰۳ افزایش یافته است.

تکمیل و بهره‌برداری از شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی به میزان ۱۰۰ هزار هکتار متناظر طرح‌های مهار آبهای مرزی از محل یک میلیارد دلار تسهیلات صندوق توسعه ملی و ۷۶۰۰ هکتار با اعتباری معادل ۷۶۰ میلیارد تومان، بازسازی و احیای قنوات به میزان ۳۵۰ کیلومتر با اعتباری معادل ۸۵۵ میلیارد تومان و اجرای روش‌های نوین آبیاری تحت فشار و کم فشار در سطح ۲۹ هزار هکتار با اعتباری معادل ۲۲۷۰ میلیارد تومان نیز از جمله این اقدامات تحولی است.

همچنین اجرای طرح‌های آبخیزداری در سطح حدود ۳۱۰ هزار هکتار با اعتباری برابر ۱۵۵۰ میلیارد تومان، اجرای طرح‌های مقابله با بیابانزایی و مهار کانون‌های بحرانی گرد و غبار در سطح ۲۳ هزار هکتار با اعتباری برابر ۴۱۱ میلیارد تومان، تامین اعتبار مورد نیاز به منظور بازسازی تاسیسات و تجهیزات و سالن‌های مجتمع مرغ لاین و افزایش سهم جوجه کوشتی یک روزه نژاد داخلی (آرین) از ۶ درصد به ۱۵درصد، حمایت از تولید محصولات راهبردی کشاورزی و ارتقاء ضریب خود اتکایی با رویکرد حمایت از افزایش تولید گندم با پیش‌بینی اعتبار ۲۲۰۰ میلیارد تومان از جمله دیگر اقدامات است.

از جمله این اقدامات می‌توان به پیش‌بینی اعتبار تامین تجهیزات حفاظت و اطفای حریق عرصه‌های منابع طبیعی کشور با پیش‌بینی اعتباری برابر ۲۸۸ میلیارد تومان با رشد ۶۶ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۲ (۱۷۹ میلیارد تومان) و پیش‌بینی ۶۰۰۰ میلیارد تومان برای صندوق بیمه محصولات کشاورزی جهت تامین سهم دولت و افزایش ضریب نفوذ بیمه از ۱۸ درصد به ۲۵ درصد و اجرای پوشش بیمه فراگیر محصولات اساسی کشاورزی (گندم و دانه‌های روغنی) در راستای بند الحاقی ماده ۳۴ احکام برنامه هفتم نیز اشاره کرد.

بخش آب و کشاورزی از اهمیت بالایی برای کشور برخوردار است، زیرا تأثیر بسیار زیادی بر امنیت غذایی، اقتصاد ملی، محیط زیست و پایداری کلانشهرها و جوامع دارد. تحلیل بودجه ۱۴۰۳ نشان می‌دهد که ضرورت این موضوع توسط دولت ونهاد متولی بودجه به درستی درک و اعمال شده است.

بهترین و ارزان‌ترین روش برای رفع بحران کم آبی از نظر محیط زیست و اقتصادی

آهنگ کوثر؛ استاد تمام، پدر آبخوان‌داری ایران و عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان فارس، دکتری روابط آب و خاک و گیاه، با گرایش مهندسی آبیاری و آب‌شناسی جنگل از دانشگاه «اورگن» آمریکا، معتقد است: سیلاب یک برکت است، این نادانی ماست که سیل را دردسر و مصیبت می‌دانیم، اگر سیل نبود، در بیشتر مناطق جهان حیات نبود، سیلاب‌ها باید باشند تا سفره‌های آب زیرزمین سیراب شوند، تنها نکته مهم اینجاست که ما بتوانیم سیلاب‌های جاری را مهار و از برکت خدا به شکل مطلوب استفاده کنیم.

پدر آبخوان‌داری ایران، آبخوان‌داری را این‌گونه تعریف می‌کند: آبخوان‌داری یعنی مدیریت پایدار آبخیز که این تنها مربوط به آب نیست و شامل کل منابع طبیعی می‌شود، آبخوان‌داری یعنی آبخیزداری زیر و روی زمینی. یعنی ما فقط برای نگهداری آب به روی زمین تکیه نمی‌کنیم و از زیر زمین هم کمک می‌گیریم، به زبانی ساده‌تر به جمع‌آوری و مدیریت آب در زیر زمین آبخوان‌داری گفته می‌شود.

بنابر اعتقاد پدر آبخوان‌داری ایران؛ همان‌طور که سدسازی در خیلی از نقاط نادرست است، آبخوان‌داری نیز در همه جا مناسب نیست و در خاک نرمی که ریگ وجود ندارد، نمی‌شود آبخوان‌داری کرد، در چنین مناطقی باید زراعت سیلابی کرد؛ کاری را که مردم چندین هزار سال است انجام می‌دهند، به بیانی دیگر هر جا آبرفت درشت‌دانه و سیلاب با کیفیت خوب داشته باشیم، می‌توانیم آبخوان‌داری کنیم که در سطح ایران نزدیک به ۴۳ میلیون هکتار است، یعنی نزدیک به یک چهارم سطح کشور ما بالقوه می‌تواند روی آبخوان قرار داشته باشد.

کوثر معتقد است؛ با توجه به آزمون و خطاهای صورت گرفته و نتایج به دست آمده، بهترین و ارزان‌ترین روش برای رفع بحران کم آبی از نظر محیط زیست و از لحاظ اقتصادی در جایی که امکان تغذیه مصنوعی وجود دارد، آبخوان‌داری و آبخیزداری زیر و روی زمینی است، از این رو بیش از چهار دهه از تجربه اجرای شگردهای نوین دانش آبخوان‌داری در کشور می‌گذرد، در کشوری که میانگین تبخیر سالانه آن افزون بر دو متر است، بهترین تمهید مدیریتی برای انباشت مطمئن و پایدار آب، استفاده از مخازن زیرزمینی یا همان آبخوان‌های درشت‌دانه است، نه سدهای عظیم! آبخوان‌هایی که دست‌کم در وسعتی معادل ۱۴ میلیون هکتار از خاک ایران شناسایی شده و قابل دسترس هستند و قادرند به راحتی تا ۵ هزار میلیارد مترمکعب هرزآب کشور را به آبی ناب و گوارا تبدیل کنند، آبی که هیچ هم‌وطنی از نهیب سیل‌گونه آن نهراسد و در حقیقت نعمت باشد تا نقمت!

مزایای اجرای طرح‌های آبخیزداری برای کاهش خسارات سیل

آن‌گونه که حسن وحید، معاون آبخیزداری، امور مراتع و بیابان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور اعلام کرده است؛ تاکنون در حدود ۲۳ درصد از حوضه‌های آبخیز کشور معادل ۳۱ میلیون هکتار عملیات آبخیزداری انجام شده است و طبق برنامه تا پایان سال مالی ۱۴۰۱ (شهریور ۱۴۰۲) بیش از دو میلیون هکتار طرح آبخیزداری اجرا خواهد شد، زیرا هر هکتار آبخیزداری ۵۳۰ مترمکعب آب را کنترل می‌کند و بر اساس ارزیابی‌ها با اجرای طرح‌های آبخیزداری بیش از ۷۰ درصد خسارات سیل کاهش پیدا می‌کند.

وی حفاظت خاک را یکی از مهم‌ترین مباحث طرح جامع منابع طبیعی می‌داند و معتقد است که اجرای طرح‌های آبخیزداری می‌تواند هفت تا هشت تُن فرسایش خاک را کنترل کند، چرا که میزان فرسایش خاک در کشور ۱۵.۴ تن بر هکتار برآورد شده، به طوری که فرسایش خاک در اصفهان نیز ۱۶ تن در هکتار و حد معمول فرسایش خاک کشور است، اما باید مجموع اقدامات بیولوژیک، مکانیکی و بیومکانیکی در بخش‌های مرتع و بیابان اجرا شود، ضمن اینکه فرسایش خاک تنها در سطح‌های منابع طبیعی نیست، بلکه اراضی کشاورزی و طرح‌های عمومی و عمرانی نیز باعث فرسایش خاک شده است.

معاون آبخیزداری، امور مراتع و بیابان سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور اظهار کرده است که در حدود ۱۸ میلیون هکتار طرح مطالعاتی آبخیزداری داریم که امسال ۴ هزار میلیارد تومان برای طرح‌های آبخیزداری کشور تعیین شد و تاکنون ۸۰ درصد این مبلغ تخصیص یافته است، همچنین با توجه به فرسایش بالای خاک در استان اصفهان حدود ۷۰ میلیارد تومان اوایل سال جاری به طرح‌های آبخیزداری اصفهان اختصاص یافت و اوایل اردیبهشت نیز حدود ۱۸۰ میلیارد دیگر به طرح‌های آبخیزداری اصفهان به دلیل حساسیت این استان اختصاص دادیم.

ضرورت توجه به جانمایی جانمایی اجرای سدهای آبخیزداری

معاون دفتر آب و خاک سازمان حفاظت محیط‌زیست کشور درباره تأثیرات ساخت سدهای آبخیزداری از سوی وزارت جهاد کشاورزی، اظهار می‌کند: احداث تعداد بسیاری از این سدها اثرات منفی در محیط‌زیست داشته است، زیرا اجرای این پروژه‌ها با نگاه بهره‌برداری از طبیعت اتفاق افتاده است و رویکرد حفاظت طبیعت، حفظ جنگل‌ها، ارتقای کیفیت مراتع و پوشش گیاهی در آنها دخیل نبوده است، چرا که از حدود چهار دهه گذشته طبق رتبه‌بندی بسیاری مراتع کشور از کیفیت مطلوبی برخوردار بودند، اما اکنون به دلیل چرای بی‌رویه دام، فعالیت‌های مختلف انسانی و اجرایی نشدن طرح‌های حفاظتی این مراتع در حد متوسط و پایین‌تر قرار دارند و حتی بخش بسیاری از جنگل‌ها نابود شدند.

وی ادامه می‌دهد: اکنون با احداث این میزان سد آبخیزداری؛ سوال این است که آیا نباید ارتقای کیفیت مراتع یا حفاظت مناسب از جنگل‌ها، پیش‌تر و متناسب‌تر از وضعیت فعالی بود؟ چراکه به لحاظ آمارها، ساخت سدها در کشور اندک اجرا نشده است، اما نه تنها مراتع، پوشش گیاهی و جنگل‌ها حفظ نشده‌اند و به قطع یقین تأثیرات آن در محافظت تنوع زیست محیطی می‌توانیم بگوییم ناچیز بوده است.